

**ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ ТРУДОВИХ ПРАВ ГРОМАДЯН,
ЯКІ ПРАЦЮЮТЬ ЗА КОРДОНОМ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
ГАРМОНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ ПРАВОВИХ СИСТЕМ**

Олег Євгенійович ЄЛЕЦЬКИЙ,

*аспірант відділу організації
освітньо-наукової підготовки
Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Удосконалення правового захисту трудових прав громадян, які працюють за кордоном, передбачає також розвиток внутрішньодержавних механізмів правозастосування. Для багатьох країн, особливо тих, з яких міграційні потоки є суттєвими, важливо забезпечити правову підтримку своїх громадян через консульські установи та спеціалізовані державні органи. Консульські служби можуть виконувати роль посередників у вирішенні конфліктів між працівниками та іноземними роботодавцями, надаючи правову допомогу, а також здійснюючи інформаційну підтримку для громадян, які перебувають за кордоном. Це дозволяє зменшити кількість випадків незаконного працевлаштування та забезпечити реалізацію основних прав трудових мігрантів.

Особливої уваги заслуговує питання адаптації національного законодавства до новітніх викликів, які пов'язані з транснаціональною трудовою міграцією. Цифровізація економіки та розвиток віддалених форм зайнятості відкривають нові можливості для працівників, але водночас створюють нові правові виклики. Необхідно забезпечити, щоб працівники, які виконують дистанційну роботу для іноземних компаній, мали такі ж права на соціальний захист, як і ті, хто працює безпосередньо за кордоном[1]. Це вимагає чіткого регулювання статусу таких працівників та захисту їхніх прав, зокрема в питаннях оподаткування, страхування та пенсійного забезпечення. Крім того, значну роль у захисті трудових прав відіграють неурядові організації, які займаються правовою підтримкою та просвітницькою діяльністю серед трудових мігрантів. Вони сприяють підвищенню обізнаності працівників щодо їхніх прав, надають юридичну допомогу у вирішенні трудових спорів та забезпечують моніторинг дотримання прав людини в країнах перебування[2]. Співпраця між урядовими та неурядовими організаціями дозволяє забезпечити комплексний підхід до захисту прав працівників за кордоном, що є важливим кроком до підвищення ефективності правозастосування у цій сфері. Не менш важливим є питання забезпечення правового захисту в контексті кризових ситуацій, таких як пандемії чи конфлікти, коли трудові мігранти опиняються в особливо вразливому становищі. Держава повинна розробляти спеціальні програми підтримки своїх громадян за кордоном у таких ситуаціях, надаючи можливість евакуації, доступу до медичної допомоги та захисту від порушень трудових прав. Це вимагає оперативної координації з міжнародними організаціями та країнами перебування, що дозволяє зменшити ризики для працівників та забезпечити їхнє повернення до безпечних умов праці. Ще одним ключовим аспектом є забезпечення прав працівників на рівні міжнародних корпорацій, які часто мають більш значний вплив на ринку праці, ніж окремі держави.

Транснаціональні компанії зобов'язані дотримуватися міжнародних стандартів у сфері прав людини та трудових прав незалежно від того, в якій країні вони здійснюють діяльність. Це включає забезпечення гідної оплати праці, безпечних умов праці та недискримінації[3]. Водночас національні уряди повинні забезпечити, щоб такі компанії дотримувалися своїх зобов'язань на їхній території, створюючи механізми для моніторингу та звітності. Розвиток правового захисту трудових прав мігрантів також пов'язаний із розробкою освітніх програм, що дозволяють громадянам краще орієнтуватися в питаннях трудового права та захисту своїх прав за кордоном. Інформаційні кампанії, семінари та тренінги можуть допомогти майбутнім трудовим мігрантам зрозуміти свої права, зменшити ризики нелегального працевлаштування та підвищити рівень правової культури. Це сприятиме більшій безпеці трудових мігрантів, зменшенню рівня експлуатації та підвищенню їхньої правової захищеності.

Отже, гармонізація правових систем та розвиток ефективних механізмів захисту трудових прав громадян, які працюють за кордоном, є важливим напрямом діяльності як для національних урядів, так і для міжнародних організацій. Комплексний підхід до розв'язання цих питань, що включає як удосконалення законодавства, так і активну співпрацю між різними зацікавленими сторонами, дозволить створити сприятливі умови для праці за кордоном, забезпечити дотримання прав працівників та сприяти соціально-економічній стабільності.

Список використаних джерел:

1. Дегтярьова В. О. Щодо наслідків зовнішньої трудової міграції. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави*. МВС України, МОН України. Харків. ХНУВС. 2021. С. 201-203.
2. Морозова В.Ю. Проблемні питання сучасних міграційних процесів в Україні. *Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави*. Одеса. ОДУВС. 2018. 282 с. С. 100-102.
3. Склема Т. Ю. Загальна характеристика юридичних гарантів реалізації прав громадян України на трудову діяльність за кордоном. *Право і суспільство*. 2020. № 6/2. ч. 2. С. 36-42. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.6.2.2.6>.